

## Școala confesională

de I. Bozdog

În văltoarea luptei de care noi, Transilvănenii, niciodată nu ne-am înfricat, ci ne-am aruncat cu sete tocmai când clocotul înclăștărilor era mai puternic, facem un scurt popas, nu de oboseală, ci pentru a ne putea lua avântul asaltului decisiv.

Scriu cele ce urmează cu gândul îndreptat spre tineretul de astăzi, nu ca și cum vremurile prin care răzbatem nu ne-ar oferi fel și fel de subiecte, asupra cărora am poposi cu toată căldura inimii noastre, ci pentru ca să le atrag atențiunea asupra străjerilor voinici, care prin veghea și truda lor ne-au condus, nu de mult, la izbânda visurilor noastre.

Modestele locașe răsărite din truda însângărată a vlăguitilor gliei înguste, smulsă și ea prin lupte și frângeri sângeroase, au fost prinosul sufletului adânc creștinesc și dornic de cultură al strămoșilor noștri, care nu cunoșteau altă cale a mângâierii și întăririi, decât biserica și școala.

Smeriți, așa cum au trăit veacuri îndelungate, nelăcomind la bunurile pământești și huzurul altora, și-au clădit și locașurile de rugă, și cele de lumină după chipul și asemănarea sorții lor, la margini de păduri sau în pieptul dealurilor, ca să le fie columnă luminoasă de îndreptare și loc de odihnă ochilor, care în alt loc nu găseau înțelegere și mângâiere.

Lângă ele modestele tinde ale caselor preoțești, sau „casa dinainte” a vreunui ctitor cu frica lui Dumnezeu, au format începutul buhernițelor noastre, la ale căror „catedre” se perindau și slujitorii altarelor, și cântăreții stranelor.

Prin acest început, patriarhal, ele au reușit, ca pe cei doi factori de lumină ai satului, care se legaseră într-o sântă comunitate duhovnicească prin ruga lor, să-i înfrățescă și să le deseneze terenul luminării neamului.

Ei au descifrat din rostul Mântuitorului, că trebuiau să învețe și să lumineze norodul. Toate tresăririle de conștiință națională, toate reacțiunile și apoi dărzele și sângeroasele lupte întru pretinderea drepturilor, s'au făurit și înpletit prin acești doi minunați cărturari ai satului nostru...

Pânea săracioasă a unuia, a slujit și de hrană frățească celui alt și banul greu câștigat de mâine spintecate de spini și polomidă, care a luncat în discul bisericii, s'a prefăcut în zeci de tăblițe și abecedare, cinstite de epitropia bisericii, școlii.

Daniile și jertfele, făcute de inimi evlavioase, pentru pomenirea sufletelor răposaților, s'au prefăcut în clădiri modeste, încunjurate de același gard, care aducea biserica și școala confesională într-o frățească îmbrățișare.

Când a fost priceput apoi rostul tainic al tăriei și rezistenței sufletului românesc, duhul rău al pierzătorului spre aceștia și-a îndreptat grija de căpetenie.

S'a încercat ruperea legăturilor de frăție dintre conducători și mulțime și mult timp n'au reușit, pentru că unita-

## Ne rugăm de iertare...

de Ion Colan

*Titlul l-am împrumutat din felul de-a vorbi al Ardeleanului. E atâta omenie în el și atâta demnitate, încât n'am stat la îndoială când l-am pus în fruntea acestor șiruri, spre a înlocui pe mai literarul: Vă cerem iertare.*

*Ne-am strâns în jurul foii lui Barițiu și a Mureșenilor, toți câți am crezut că drumul nu ne poate fi decât cel fixat de înaintași, drum desțelenit prin ostenele lor. Nu porneam ceva; se continua numai, avându-se toată grija de a nu ne abate.*

*Cum înțelegeam noi această continuare, o spuneam în Nr. 25/1941. Azi o repetăm: Luptă pentru refacerea hotarelor țării. Fiind legați de pământul acesta, cimitirele jertfele noastre pe lângă bisericuțele noastre știindu-le, era firesc să dăm atențiune, cu prioritate, unor anumite revendicări.*

*S'au împlinit patru luni de când pe litera scrisă atunci s'a luat jurământul soldaților din frontul gazetei. Nu un jurământ juridic, nici bisericesc. Nici n'aveam dreptul s'o facem, nici nu era cazul. Ne-am legat, însă, pentru liniștirea conștiințelor noastre, să nu încetăm lupta, până ce moștenirea nu se va refăce, pentru ca, la rândul nostru, s'o lăsăm întreagă urmașilor. Desmeteciți, atunci, din loviturile marilor dezastre, succedate în ritm uluitor, ne dam în sfârșit*

*seama, că singurul contrafort al acțiunilor în viitor nu poate fi decât o refacere a sentimentului național, dar nu pentru o nouă exploatare a flămării tricolore, ci împăcați cu gândul sacrificiului personal.*

*Dacă am sta să publicăm toate scrisorile venite la redacție și toate încheierile lor cu acel «Dumnezeu să vă ajute!» — s'ar vedea că ceea ce făceam noi la gazetă nu era decât o manifestare în scris a sentimentului dominant din sufletul Românului. Generalul din București, sau învățătorul din Cârligii Mehedințului; Doctorul dela Iași, sau țaranul din județul Turda—Cluj; Inchinarea mitropoliților — ortodox și unit — ai Ardealului, sau cuvântul pe care se poate clădi al președintelui Academiei Române; intelectualul de pretutindenă, ca și muncitorul trudit în uzine, toți, absolut toți, n'au văzut în «Gazeta Transilvaniei» renăscute decât propria lor acțiune. De ar fi fost puși în locul nostru, la fel făceau. Și-apoi cetitorii, — iubiiții noștri cetitori — cărora nimeni nu le-a bătut la ușe pentru plata abonamentului, dar care ni-l trimit de unde nici nu ne gândim — nu sunt și ei cea mai bună dovadă că drumul ni-i drept?*

*Cu toate acestea, astăzi vă rugăm de iertare pe toți.  
Dece?*

## Sufletul naturii

*Sunt zile în tregi și nopți când nu tresare  
Nici cea mai mică frunză, — când gândești  
C'au împietrit pe ramuri, la ferești.  
Și nopți sunt iar și zile, când îți pare*

*Că stau la geam platanii de povești,  
Ori cântă în vreun cântec; sunt arare  
Și nopți când plâng, când urlă cu turbare,  
Se 'adoaie, gem, se sbat de te 'ngrozești.*

*Din geamul meu, cu vechiu parc vecin,  
I-am tot văzut. — Și-asemeni picăturii  
Ce-ți varsă 'n piept, când acrul ei venin,*

*Când vinul sfânt al cuminicăturii,  
Vărsatu-s'a și sbucium și senin  
În sufletu-mi, din sufletul Naturii.*

Ecat. Pităș

## FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

## Influențe vechi germane asupra vieții ostășești a Slavilor

de Aurel A. Mureșianu

În timp ce geniul militar și politic al Romanilor creia în „Dacia fericită” o viață culturală stabilă, popoarele din Nordul și Răsăritul Europei se găseau încă în plină migrațiune. Dela Marea Baltică și până la Marea Neagră, dela platurile Eurasiei și până în Carpați era o mișcare și iramântare neîntreruptă între popoarele de cele mai deosebite rase, începând cu Germanicii scandinavobaltici și până la Sciții și Asiaticii mongolo-turanici.

Nu mai încapă îndoială că între popoarele care au provocat aceste migra-

țiuni din Răsăritul Europei, cele mai dinamice și puternice au fost, în primele veacuri ale erei creștine, cele de origine germanică.

Apăruți succesiv sub diferitele numiri ale triburilor lor, Germanicii nordici au pătruns în Dacia încă înainte de cucerirea romană. Căci ce erau Buri aliți ai Dacilor lui „Burebista” și Decebal și întemeietorii ai „Buridavei” dăce, decât un ram ai faimoșilor Suevi germanici? Și nu au fost și Bastarnii dela răsărit de Carpați, pe care Appian din Alexandria îi numește „cel mai viteaz

1906—1941  
35 de ani dela moartea lui



Axente Sever Ioan

*Pentru că altfel nu se poate. Să nu creadă, acum, cineva, că vom renunța la lupta începută. Nu, ci tonul va fi altul. Marșul de războiu tot de războiu va rămânea, numai că punem gorniștii să sune mai domol. O facem mai împăcați decât altădată, pentru câteva motive.*

*Intâiul: Acuma e războiu și atunci nu era. Iar în războiu nimeni n'are dreptul să fie decât acolo unde e steagul țării.*

*Al doilea: O parte din pământul nostru desrobot: Atunci nu era.*

*Al treilea: Doi ani am fost îmbătați cu diferite formule; când a fost să le punem în practică, s'au dovedit simple panglicării. Azi am fost situați într'un 22 Iunie cu fața spre Prut, spre Nistru și spre Bug.*

*Acestea sunt faptele, cărora cetitorii sunt rugați să le mai adauge ceea ce, eventual, am trecut cu vederea.*

# Ziua Domnului

## Indurarea sfântă

„Doamne, ai milă de fiul meu“ (Sf. Matei, XVII; 15)

După slăvita sărbătoare a puterii Dumnezești, prin Schimbarea la față, Domnul Isus coboară de pe Tabor, ajungând din nou între mulțimea însetată după cuvântul Lui.

Și iată pe un părinte sdrobit de durere, că îi desvăluie Domnului cumplita boală de care e stăpânit fiul său.

Sughitul durerii îl face să îngenunche înaintea Sa, grăind: „Doamne, ai milă de fiul meu, căci este lunatic și pătimește rău. E cuprins de nesimțire și cade în foc și în apă“.

Și îndată suferința a încetat, căci alinarea venise prin mâna întinsă spre diavol, ce zăcea în copil, tămăduindu-l de orice rău, din ceasul acela.

Mare și necuprinsă-i milostivirea lui Dumnezeu. Lăudat să fie numele Lui pentru astfel de milă și îndurare.

A venit Hristos să biruie puterea răului și pustiind împărăția lui, a scos duhurile necurate din trupurile și sufletele oamenilor, numai cu puterea Cuvântului.

Urită cu adevărat este muncirea de către cel necurat și nesuferit este a vedea cum sdrobește trupurile și sufletele oamenilor. Ce des întâlnim dealungul vieții noastre acest duh rău și de câte ori simțim că vine la noi prin ispită. Astfel ne găsim adeseori și noi în față cu puterile întunericii. Și pentru ca să nu slăbească credința și să crească puterea patimilor, ne-a dat Mântuitorului Hristos mijloace de trezire a puterilor biruitoare asupra răului.

„O, neam necredincios și îndărătnic . . . . . nu vei ieși decât cu rugăciune și post“. Așa numește Hristos, în sfânta evanghelie, pe cei lipsiți de curajul de a-L mărturisi, dându-ne totodată și izvorul de viață prin care să înfruntăm împotrivrile ispitelor și vijelia deșertăciunii; rugăciunea și postul.

Rugăciunea și postul e calea izbânzii binelui. Ele ne înalță spre desăvârșire, schimbând stricăciunea din noi în năzuinți superioare. Cu ele ne ridicăm mintea și inima către Dumnezeu, înfrângând patimile și cătușile lumii. „Căci tot ce veți cere dela Tatăl întrun numele meu, fi-va lor“, zice Domnul. Pe ele le numește Hristos, alungătoare ale duhului rău.

Ce jug mai dulce decât acesta prin care se pogoară pacea inimii și ce sarcină mai ușoară, decât cugetul împăcat în lupta pentru înlăturarea fărădelegilor. Numai astfel pacea trainică și adevărată va sălășlui între oameni.

Să ne lipim inima de această bună comoară și să o dorim precum dorește cerbul izvoarele apelor. Și pentru a ne împărtăși de fericirea apropierii de Domnul, să ne smulgem din valea plângerii a vieții de toate zilele și să ne ridicăm pe culmile re-

# Răsplata

„Cuvinte despre educație“

de Maria Popescu-Bogdan

După ce Carlyle, în „Revoluțiunea Franceză“, a vorbit despre „Drept și Putere, unii oameni, buni de inimă, probabil, dar care nu l-au înțeles, l-au acuzat c'ar fi un admirator al puterii și al banului.

Nici atunci nu s'a putut admite, și cu atât mai puțin azi, o altfel de venerație.

Cum, adică? Să detronăm puterea intelectuală, a inimii și a mâinilor, ca să intronăm decăderea, închinându-ne banului?

Carlyle însă nu s'a gândit la așa ceva. El voia să spună, că omul înainte de-a pretinde ceva, să se gândească, ce ar putea merita.

Este hotărât de divinitate, că fiecare om, în viața lui, va primi numai aceea ce merită și nimic mai mult.

Unii dintre moralisti susțin, că pentru fiecare faptă rea, omul va fi pedepsit și pentru fiecare faptă bună, răsplătit.

Alții, imoralii, zic: Dacă suntem oameni buni și cu dreptate, nu ni se răsplătește fapta bună cu nimic; iar dacă facem nedreptăți, nu ni se întâmplă nici un rău.

Adevărul, incontestabil, este, că fiecare faptă bună își are răsplata și fiecare faptă rea se pedepsește.

Aceasta, însă, în cele mai multe cazuri ne pune la grea încercare răbdarea. Într'o zi însă, ne pune în față unei surprize, de-o adevărată și binemeritată răsplată, provenită dintr'o ordine divină: care împărțește binele și răul, când unuia, când altuia, într'un fel sau altul, dar care iese cu totul din sfera noastră de înțelegere. E legea Pro-

niei Cerești, ascunsă și celor mai ageri cercetători.

Aceasta-i așa zisa Soartă!

Să zicem că nu ne-ar interesa această soartă, asupra căreia noi nu avem nici o putere; ne rămâne însă soarta îndreptățită, care stă în puterea noastră de-a ne-o aranja și care depinde de superioritatea sau inferioritatea individului.

Vom învinge, ne vom îmbunătăți această soartă îndreptățită, numai prin corectitate și muncă de fiecare zi.

Să nu uităm că în orice cauză, tot numai dreptatea învinge. Spini nedreptății se topesc în ardoarea lăcomiei. Iar dacă numai un fir dintr'o mie de semințe își dă rodul, din acesta se hrănește cineva.

Medicina de multe ori își greșește efectul dorit; otrava mai niciodată.

Dacă ne-am resuma observațiile de toate zilele, am putea recunoaște cu toată sinceritatea, că nu numai odată ne-a fost răsplătită perseverența și cuminența, așteptând ajungerea scopului spre care ținteam; pe când orice prostie atrage după sine un dezastru și orice viciu sfârșește în mizerie.

Să credem că, cu timpul, prin importante schimbări în organizația popoarelor, desiluziile vor influența ca una dintre cele mai alinătoare doctorii și că lumina dulce de amurg, atât de plăcută, din tablourile lui Tizian, ne va arăta, mai precis, adevărata stare a lucrurilor, decât soarele, care cu strălucirea lui de multe ori ne orbește.

culegerii sufletești, pentru a ne ruga ca El.

Să ținem seamă de urmările păcatelor, pentru a nu se îngâmădi asupra noastră norii de furtună, aducători de fulgere și tunete și care ne vor prăbuși în întunericul cel fără de sfârșit.

Cetitorule, teme-te de ispita vrășmașului. Scapă din cursele lui. Ucide păcatul și iubește gândul curat al faptei bune. Despică valurile ce îți le ridică în suflet ispita și sdrobește-le prin rugăciuni și înfrânare. Să nu-L nesocotești pe Isus și nici să-L uiți. Biserica arată

fără greș, prin morala evangheliei, calea, adevărul și viața.

După sdruncinata călătorie pe această lume, sufletul va ajunge odată înaintea porților Împărăției veșnice a fericirii, pe care mereu a visat-o omenească. Porțile sunt zăvorâte. Ele nu se vor deschide decât cu cheia dată de Stăpânul Împărăției veșnice.

Ai tu oare acea cheie minunată?

Preot Nic. Bârsan

trib al Tracilor“, chiar după constatările unor învățați, un popor germanic?

Se cunosc luptele înverșunate purtate de împăratul Marcu Aureliu împotriva Marcomanilor, a Quazilor și a altor triburi germanice și sarmato-slave, care amenințară și existența Daciei. După Suevi și Bastarni apărură însă la hotarele Daciei puternicele triburi ale Goșilor scandinavo-baltici — cunoscuți sub numele de „Gutoni“ și lui Tacit și Pliniu cel Bătrân — care puseră stăpânire asupra celor mai bogate centre comerciale ale Nordului Mării Negre și care forțară pe împărații romani să le cedeze, în deceniul al 7-lea al veacului al treilea după Hristos, și înfloritoarea și bogata provincie a Daciei.

Sunt Goșii, Vandalii și Gepizii, despre care știm dela Iordanes, Procopiu și Palus Diaconus că erau popoare „de aceeași limbă și obiceiuri“, deosebite „numai prin nume“ și care își întinseră cu timpul stăpânirea asupra tuturor celorlalte popoare ale Europei de Răsărit și deci și asupra Slavilor.

Despre Hermanic, regele Ostrogoșilor sau Greetingilor — numiți astfel spre deosebire de Vizigoșii sau Tervingii din Dacia — istoricul Iordanes ne spune că supusese aproape toate popoarele din răsăritul Europei, între care și popoarele „numeroase dar slab înarmate“ ale „Veneților, Anșilor și Sclavenilor“.

Dar și fără aceste mărturii ale istoricilor, am putea găsi dovada conviețuirii îndelungate a Slavilor cu reprezentanții răsăriteni ai rasei germane, în însăși limba lor. Căci o influență atât de puternică precum a fost cea exercitată de limbile germanice, începând dela Goși și până la Varegi, asupra Slavilor, implică necondiționat o conviețuire de mai multe veacuri.

Importanța influenței popoarelor germanice răsăritene asupra Slavilor este cu atât mai mare, cu cât ea a trecut prin intermediul celor din urmă și asupra Românilor. Căci se știe că neamul gotic al Gepizilor a locuit în Dacia până în epoca Avarilor. Aceștia n'au venit însă în Dacia singuri, ci au adus cu dânșii și

cetele numeroase ale Slavilor supuși de ei, cărora le dăduse o organizație militară și politică după model germanic. Numărul acestor Slavi fiind însă mult mai mare decât al stăpânilor lor germanici, a fost firesc ca și organizația lor ostășească de origine germană să treacă și asupra Românilor sub formă slavă.

Așa s'a introdus în țările locuite de Români, alături de instituția domnilor și juzilor, sistemul de administrație militar de origine germană al voivozilor și cnejilor. Căci deși originea cuvântului vovod nu este încă lămurită (el ar putea avea legătură și cu numele Voden purtat de „primu rege gotic“ și trecut și în mitologia gotică), el nu este în realitate decât imitarea cuvântului german „herzog“. În ce privește însă cuvântul cniaz sau cnez, — românescul vechiu „chinez“ și paleoslavul „kunegu“ — slavii sunt de acord asupra originii lui dela goticul kuning „căpetenie“, „rege“.

Dar în afară de numirea acestor instituții principale de administrație os-

## Strigături ardelenese

LA HORĂ

1.

Hora mare 'n două părți  
Lasă-te dacă nu poți.

2.

Foaie verde mărăcine  
Și la stânga după mine  
Dacă vrei să-ți meargă bine.

3.

Cu bărbatul băutor  
Nu ai pâne în cuptor  
Numai mămăligă 'n oală,  
Și pe aia o mânci goală.

4.

Foaie verde de susai  
Și la dreapta Niculai,  
Și la dreapta după mine  
Dacă vrei să-ți meargă bine.

5.

Cine dracu-a mai văzut  
Iepure trecând pe punte  
Și mândruța tunsă 'n frunte  
Dar nu-i tunsă de frumoasă  
Că-i tunsă de păduchioasă.

Strigături auzite la horile țărănești din comuna Zagon, Trei-Scaune, dela Ioan Bunea de 24 ani.

Culese de Gh. Briotă, inv.

## Strigături hunedorene

Lemnu-i lemn și frunza-i verde  
Om la om trage nădejde,  
Numai eu cu bidra meu  
Tragem nădejde mai răi;  
Ne-am lua nu ne putem,  
Că prea mulți dușmani avem,  
Ne am lăsa nu ne 'ndurăm  
C'am fost cândva doi iubiți  
Ca și doi pomi înfloriți  
Ș'cum suntem doi lăsați  
Ca și doi pomi scuturați...

(Auzite dela Sinefta Isac, de 19 ani, din comuna Zlaști).

Culese de Nic. M. Isac.

## Greșeli

În Nr. 58/1941, la articolul „Moștenirea lui Barițiu“, colaboratorul zefar a corectat, în aliniatul 3, (pag. 1, col. 1) „dobânda“ în „capete“ iar „capetele“ în „capital“. De aici non-sensul sinonimelor în propoziție.

Alte greșeli, în corpul ziarului, suntem și noi forțați să le suportăm.

Pe unele, din pricina ortografiei noastre neunificate, pe altele — și destul sânge rău ne fac! — din trecerea cu vederea (omenească și ea!) a corectorului nostru.

tășească, se mai găsesc în limbile slave o mulțime de alți termeni ostășești de origine germană.

Că Românii n'au învățat „vitejia“ dela Slavi, cu toate că ei au început a întrebuița acest cuvânt alături de latinul virtute, încă din vremuri foarte vechi, o dovedește însăși originea germană a acestui cuvânt pe care o constatase și Schaffarik, încă înainte de a se stabili cu un veac. Căci obârșia vechiului cuvânt slav vitiaz, care a trecut și în limba ungurească, trebuie căutată în numele războinicului trib germanic al Vitingilor, al căror nume s'a generalizat la Goși ca denumire a cavaleriei, și pe care o admite și Miklosich în „Dicționarul etimologic al limbilor slave“.

De origine germanică este și vechiul cuvânt slav stiaq, care a trecut în limba românească alături de latinul „flamură“ și care nu este decât vechiul german stanga.

Între termenii slavi ostășești vechi de origine germanică mai găsim în dic-



## Școala confesională

Continuare din pagina 1-a

tea sufletească, făurită deja, găsea noi și noi mijloace de a respinge atacurile piezișe, iar jertfele aduse și consumite de mulțime erau și mai mari, și mai grăitoare....

S'a căutat atunci altă cale. Calea bătăie de Iuda.

Arginți scilpitori au fost puși la bătaie și se căutau suflete de cum-părare.

N'au reușit nici în acest chip, decât să întărească și mai mult vechea și înțeleaptă vorbă bătrânească a pădurii fără uscături....

Pentru ca școala confesională să nu-și mai poată urma calea și pentru ca susținătorilor să le devină povară, s'a asigurat, prin legi, libertatea învățatorului, creindu-i leață și beneficii tot mai mari, scutindu-l de obligațiunile de cântăreț bisericesc.

În măsura în care eforturile mulțimii și povara dajdiilor era mai apă-sătoare, în aceeași măsură se ghiceau altele și altele, exceptându-se clădirile, cerându-se confort și igienă, săli și împărțiri în clase, după numărul elevilor.

Așa s'a reușit apoi ca, în parte, să înstrăineze pe cei împreună lucrători, să creeze zavistii și să deschidă calea pierzării pentru o seamă de vechi stră-jeri ai vieții sătești.

Greșala mare, de neiertat, au comis-o, însă, cei care la 1923, în totală necunoștință a rostului tainic și apostolic al acestui așezământ, l-au prăvălit în loc să-l întărească și încarce, nu cu beneficii, ci cu puteri și resurse vrednice de un trai mai omenesc. Ea trebuia să-și continue rostul și să-și perfecționeze metoda, conform vremurilor de prefacere, pentru care atâta a trudit.

Nu ajungeam, de sigur, la atâtea separații sufletești între vârste și factorii sociali, căci biserica și fiica ei școala cofesională ar fi plivit buruienile, pe care o gândire francmasonică le-a lăsat să pătrundă în sanctuarul școlii puțin supravegheat.

Multe suferinți de astăzi, din unele părți, ar fi necunoscute sau, în tot cazul, mai ușoare.

## Aviz

Toți evreii născuți în anii 1923 până la 1891 inclusiv, cu domiciliul în Brașov, sunt obligați a preda personal, sau a trimite prin orice persoană, la Cercul de Recrutare Brașov, până în ziua de 18 August 1941 următoarea:

### DECLARAȚIE

Subsemnatul . . . gradul . . .  
născut în anul . . . de profesiune . . .  
studii . . . fiul lui . . . și al . . .  
cu domiciliul în comuna . . .  
strada . . . Nr. . . .  
În prezent sunt în situația . . .

ționarele etimologice ale lui Bernecker și Miklosich și:

*strela* „săgeată“, dela care derivă și vechiul corp al „strelțiilor“ moscoviți, dela vechiul german *strala* „pfeil“; *meci*, numirea veche a „sabiei“, dela goticul *meki*;  
*brady*, „bardă“, polonește *barta*, dela vechiul german *barta*;  
*brunia* „zaua“ sau „platoșă“ dela vechiul germ. brunja;  
*șlemu* „coif“ dela goticul *hilms*, etc. etc.

Între noțiunile tactice slave de origine germană amintim cuvintele:

*palku* „ceată“, „unitate de luptă“, derivat de slaviști dela germanul *volk*, și trecut sub numirea de „pâlc“ și în limba cronicarilor români și

*rotu* „ceată călăreață“, dela vechiul german *rotte*, în românească veche „roată“.

Între cuvintele ostășești slave trecute și în românește, încă în epoca lui Ștefan cel Mare, amintim și cuvântul

# FINLANDEZII

de Prof. N. Babole

Un val de simpatie, cum rar ni s'a dat să vedem, s'a revărsat, în iarna anului 1940, cu atâta spontaneitate asupra unui popor mic, ce suferea una dintre cele mai odioase agresiuni. Colosul bolșevic își ațintise atunci privirile asupra eroicului popor al Finlandezilor, înfingându-și ghiarele prădalnice în trupul nevinovat al acestei națiuni nobile. Eroismul cu care poporul finlandez și-a apărât glia strămoșească a stărnit admirația întregii lumi civilizate.

Aruncat de soartă în părțile cele mai nordice ale Europei, poporul finlandez este un reflex nordic al năvălirilor popoarelor barbare. De origine fin-ugorică, se înrușește de aproape cu Estonii, Carelii, Ceremizii, Ostiacii, Vogulii etc. azi cele mai multe frânturi de popoare rămase în părțile răsăritene ale Rusiei. Încă dela începutul evului mediu, poporul finlandez s'a așezat între Golful Finic, Botnic și Oceanul Inghețat de Nord, venind dintre râurile Volga și Karna, de unde au izvorit valuri-valuri atâtea popoare năvălitoare. Aici s'au menținut, o mână de oameni, ducând lupte aprige cu popoarele germane și slave, într'o țară cu clima aspră și cu un pământ așa de puțin darnic.

Cu o întindere de 388.000 Km.<sup>2</sup> cu 3.800.000 locuitori, deci cu abia 10 locuitori pe un Km.<sup>2</sup>, alături de Norvegia, Finlanda este cea mai rar locuită țară din Europa. Țara este un podiș pietros, brăzdat de șiruri de coline rotunjite, despărțite între ele prin văi cu fundul neted și larg, unde stau înșirate sumedenie de lacuri. Este acțiunea ghețurilor de odinioară ce acopereau țara aceasta cu un adevărat pod de gheață, coborât până în inima Europei. Încălzirea vremii aduse topirea și retragerea ghețurilor în munte și liberarea podișului de sarcina ce purta, pe care însă l-au lăsat ca pe un ogor, peste care s'a tras în lung și în lat brazde adânci cu un plug uriaș.

Mlaștinile și lacurile formează pe pământul Finlandei un adevărat păienjenis. Pe bună dreptate a fost poreclită „țara cu 1000 de lacuri“, căci numărul acestora se ridică la frumușica cifră de 35.000. Finlandezii dau țării lor numele de „Suomi“, ceea ce înseamnă „Țara lacurilor“.

Ducând o luptă neîntreruptă cu intemperiiile naturii, unde iarna e de 8 luni, iar vara de 4 luni pe an, unde înghețurile se prelungesc până în miezul verii, aducând timpuri de lipsuri și de foamete, poporul finlandez și-a oțelit voința și și-a încordat toate resorturile sale sufletești, dând întregii lumi do-

Rămân răspunzător în fața legilor de adevărul datelor de mai sus.

Semnătura . . . . .

Fiecare evreu va avea asupra sa acte doveditoare referitoare la afirmațiile sale din declarație.

Cei ce nu vor răspunde în termen, vor fi urmăriți conform C. J. M.

*hatman*, primit prin intermediul Polonilor, și care nu este altceva decât vechiul german *hauptmann*

Toate acestea dovedesc că popoarele slave și-au primit în decursul veacurilor educația lor ostășească în primul rând dela Germani, și că învățații români au greșit exagerând rolul Slavilor în formarea limbii și a culturii românești.

Goții și Gepizii au trăit, după așezarea lor în Dacia, cu puține excepții, în relații bune cu Români și cu Romanii imperiului de Răsărit și au adus, ca aliați și federați ai acestora, alături de legiunile lor și chiar subt steaguri romane, multe servicii în luptele comune împotriva Hunilor și a celorlalți barbari turano-mongolici.

La temelia influenței „slave“ găsim influența Germanilor nordici, dela care ne-au venit și noțiuni însemnate din ramurile celelalte ale vieții, precum sunt și cuvintele *targ* și *blid* care derivă dela scandinavo-goticele *torg* și *biuds*.

vezi nebănuite de muncă ordonată, de perseveranță, de energie și de admirabil eroism.

Prin secolul al X-lea au început să-i atace Danezii și Suedezii, sub pretext de a-i încreștina, dar cu scopul vădit de a-i subjuga. După o luptă de trei secole, Finlandezii sunt supuși de Suedezi sub a căror stăpânire au rămas până în veacul al XIX-lea. Trecuți la catolicism, apoi la luteranism și bucurându-se de o largă libertate de dezvoltare, sub influența și ocrotirea culturii suedeze, Finlandezii au devenit un popor cu o mare cultură, aproape fără analfabeți, cu o conștiință națională și politică dintre cele mai dezvoltate.

Cu decăderea politică a Suediei, după moartea viteazului rege Carol XII, în secolul al XVIII, Finlanda căzu pradă imperialismului rusesc. Ea fu anexată de Ruși în anul 1809, în același timp în care și Basarabia noastră era răpită de nesățiosul moscovit.

Finlandezii însă s'au opus, timp de un veac, cu o rară dărzenie, tuturor tendințelor și măsurilor de rusificare aplicate de regimul țarist cu o deosebită străjnicie.

În cursul războiului mondial, 1914-18, nu s'au sfiit să lupte cu zeci de mii de voluntari, alături de poporul german, împotriva opresorilor lor și făcând tot ce le era în putință pentru desăgărea statului rus.

La izbucnirea revoluției rusești, în anul 1917, poporul finlandez e gata să-și câștige prin luptă libertatea de care fusese privat timp de 100 de ani. Respinge oferta guvernului revoluționar din Petrograd de a rămânea în cadrul statului rusesc, oferindu-i o constituție liberală și o largă autonomie. Evenimentele în Rusia precipitându-se și evoluând spre bolșevism, Finlanda se proclamă autonomă. Limitele autonomiei Finlandei, retragerea armatelor rusești de acolo, împrumuturile de războiu și chestiunea hotelorilor au turburat în curând relațiile ruso-finlandeze. Tendințele Finlandei la deplină independență se desvăluiau tot mai mult, pe când Rusia, chiar cea revoluționară, voia să-și păstreze suveranitate asupra acestei țări. Rușii susțineau ca orașul Viipuri și ținuturile apropiate de Petersburg trebuie să rămână Rusiei, ca o garanție pentru apărarea capitalei lor; Finlanda fiind o țară mică ar putea fi ușor atacată de inamici, iar de acolo ar amenința însuși Petersburgul. Li s'a răspuns că războiul a dovedit că Rusia nu e în stare să apere Polonia și Letonia de invazia germană și că cu argumentul rusesc, trebuie ocupate pentru apărarea Rusiei toate țările mici limitrofe.

Situația a rămas nelămurită până la sfârșitul anului 1917, când conflictul dintre Rusia și Finlanda izbucni într'un adevărat războiu.

Generalul Mannerheim, același care conduce și azi operațiile împotriva Rusiei bolșevice, a format o armată din țărani și din voluntarii reînțorși din Germania. Apoi, cu ajutorul german al generalului Goltz și al voluntarilor suedezi, Finlandezii au reușit să elibereze, în April 1918, întreg teritoriul Finlandei de invazia rusească. În pacea încheiată la Tartu (Dorpart), în Estonia, între Rusia bolșevică și Finlanda, s'a recunoscut independența acesteia.

Azi, Finlandezii și Români, luptând cu același elan împotriva bolșevismului distrugător, unii la Oceanul Inghețat, ceilalți la Marea Neagră, stau zid neclintit, înfrății în suferință și luptă pentru apărarea libertăților și drepturilor atât de scumpe amândurora. De aceea dragostea noastră nețărâmură se îndreaptă, astăzi mai mult ca oricând, spre nobilul și eroicului popor al Finlandezilor, cu care am împărțit în trecut, ca și în vremurile noastre, aceeași soartă.

## Citiți

„Gazeta Transilvaniei“

## Mica publicitate

Se caută portar pentru îngrijirea curții (meseriaș sau șofer înșurat) preferabil fără, sau cu un copil, care în schimbul locuinței să facă serviciul ce i se va indica.

Adresa: Dr. Cornel Voicu, Str. Regele Mihai No. 13.

PRIMĂRIA COMUNEI SATULUNG  
Județul Brașov

No. 2041—1941.

## PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștință celor interesați că în ziua de 2 Septembrie 1941, orele 9 a. m. se va ținea în localul primăriei comunale din comuna Satulung, o licitație publică cu oferte închise și sigilate pentru completarea conductei de distribuția apei potabile din Gârcin în dreptul comunei Satulung. Valoarea lucrării după deviz este în sumă de lei 140.000.

Licitatia se va ținea în conformitate cu dispozițiunile art. 88—110 din L. C. P.

Garanția de 10% din valoarea lucrării în numerar sau efecte garantate de Stat.

Devizul și caetul de sarcini se pot vedea zilnic în orele de serviciu, în localul primăriei.

Satulung, 10 August 1941.

p. Primar, Notar,  
C. Popa. N. Căndea.

PRIMĂRIA COMUNEI SATULUNG  
Județul Brașov

No. 2040—1941.

## Publicațiune

Se aduce la cunoștință celor interesați că în ziua de 30 August 1941, orele 16 p. m. se va ținea în localul primăriei comunale Satulung, Județul Brașov, o licitație publică cu oferte închise și sigilate pentru executarea reconstruirii canalului din dreapta străzii „Dunacului“, din comuna Satulung.

Valoarea lucrării după deviz este în sumă de lei 893.000.

Licitatia se va ținea în conformitate cu dispozițiunile art. 88—110 din L. C. P.

Garanția de 10% din valoarea lucrării se va depune în numerar sau efecte garantate de Stat.

În cazul când licitația va rămânea fără rezultat, se va ținea o nouă licitație în ziua de 10 Sept. 1941, la aceeași oră și în același loc.

Satulung, 8 August 1941.

p. Primar, Notar,  
C. Popa. N. Căndea.

PRIMĂRIA COMUNEI SATULUNG  
Județul Brașov

No. 2042—1941.

## Publicațiune

Se aduce la cunoștință celor interesați că în ziua de 30 August 1941, orele 11 a. m. se va ținea în localul primăriei comunale din comuna Satulung, Județul Brașov, o licitație publică cu oferte închise și sigilate pentru executarea lucrărilor de consolidarea acoperișului dela școala No. 2 din comuna Satulung.

Valoarea lucrării după deviz este în sumă de lei 55.000.

Licitatia se va ținea în conformitate cu dispozițiunile art. 88—110 din L. C. P.

Garanția de 10% din valoarea lucrării.

Devizul și caetul de sarcini se pot vedea zilnic în orele de serviciu în localul primăriei.

Satulung, 9 August 1941.

p. Primar, Notar,  
C. Popa. N. Căndea.

# Guia Săptămii

## Evreii, legea și servitoarele

S'a interzis Evreilor de-a mai avea creștini în serviciul lor: servitori sau servitoare. Nimeni, însă, nu le pune o preliște, să-și facă robi din neamul lor.

Nu discutăm dispozițiunea, pentru simplul motiv că e foarte limpede. Nici cel mai abil avocat n'ar putea interpreta altfel intenția celui ce a formulat-o. E spus clar acolo, că Evreii n'au voie să aibă în serviciul lor slugi creștine.

Totuși, Evreii au găsit ușița. Nouă nu ne-ar fi trântit prin cap așa o șmecherie. Cineva ne roagă să o punem la gazetă. O facem pentru că interesează, deopotrivă, autoritățile, pe Evrei și pe creștini. Autoritățile să ia măsuri, Evreii să renunțe la șmecherii, iar creștinii să nu fie proști.

— N'avem voie să angajăm servitoare creștine? și-a zis Moise. Bun, dar leja nu spune că n'avem voie să închiriem camera servitoarei, unei servitoare creștine.

Deci: „Intre dl. Moise Abramovici, domiciliat în... în calitate de proprietar și Maria Ilie, în calitate de chiriașe, s'a încheiat următorul contract etc., etc.

Maria Ilie închiriaza, dela Moise o cameră.

E contra legii asta?

Nu! Moise înregistrează contractul de închiriere la Administrația Financiară și plătește taxele respective.

Este aceasta conform legilor în vigoare?

Este! Chiria va fi foarte mică, pentru că și taxele să fie mici.

Legea nu prevede un maxim sau minim de chirie.

Taxele de contract le plătește Moise. Dacă vrea Moise, legea nu se opune.

Maria nu plătește efectiv chiria; asta-i treaba lui Moise și a Mariei.

Dar Maria face serviciu de servitoare în casa lui Moise și pentru asta, Maria primește o leafă egală cu vechea ei leafă de servitoare, cu singura deosebire că nu mai are nevoie nici de carnet de sevitoare, nici de cărticică la Casa Asigurarilor Sociale.

Maria e doar chiriașe; Moise e apropiatar.

Ingenios, nu? Recunoaștem că descoperirea șmecheriei va întâmpina greutăți. Nu însă atât de mari, ca autoritățile să nu-i vie de hac.

Și ca să fie dreptatea întreagă, ași propune pedepse exemplare egale atât pentru Moise, cât și pentru Maria. Primul ca să nu mai iasă din lege, iar Maria ca să se învețe minte.

Ba, dacă n'ar fi cu supărare, Mariei i-aș da o pedeapsă și mai mare, pentru că văd în ea pe vecinul creștin, unealtă inconștientă în mâinile Evreului.

I. C.

## Bazinul minier Kriwoi-Rog ocupat de trupele rapide Germane

Importantele mine de fier dela Kriwoi-Rog au fost ocupate de trupele rapide germane, printr'o înfrângere în drasneală pe cursul inferior al Niprului.

Prin această lovitură, U. R. S. S.-ul pierde 61% din producția totală de minereu de fier, aceste mine producând anual 19.000.000 tone (Rador).

## 6 vapoare de comerț scufundate și 17 grav avariate în Marea Neagră

Până la 13 Aug., anunță agenția Rador, 6 vapoare de comerț sovietice au fost scufundate în Marea Neagră și alte 17 grav avariate.

# Războiul sfânt

de A. Radu

În istorie întâlnim, uneori, asocierea paradoxală a termenilor: *războiu sfânt*. De sigur, împerecherea acestor cuvinte n'a fost întotdeauna potrivită; ba uneori e o curată ironie. În lumea mozaică a V. Testament, războiul este, foarte frecvent, calificat de „sfânt”, iar în islamism toate războaiele erau considerate ca „sfinte”, de vreme ce ele se purtau pentru gloria lui Alah și a lui Mahomed, profetul lui.

În lumea creștină s'au purtat de asemenea multe războaie, care au reyendicat pentru ele adjectivarea de sfinte. Sfințenia lor însă a fost așa de relativă, încât istoria obiectivă a refuzat să le înregistreze sub acest nume, lăsându-le astfel numai în conștiința subiectivă a diferiților parteneri. Constantin cel Mare a fost cel dintâiu care a purtat un războiu sfânt — în numele și sub semnul crucii creștine, — împotriva lui Masențiu. Acest războiu a intrat în conștiința creștină, ca un războiu prin excelență creștin și sfânt.

Cele opt cruciade sunt considerate în istorie, de asemenea, ca războaie sfinte, fiind pornite sub semnul crucii, pentru eliberarea locurilor sfinte de sub stăpânirea semilunii păgâne. Și, într'adevăr, dacă ne gândim la entuziasmul extraordinar ce l-au stârnit ele în Europa creștină, precum și la țelurile înalte pentru care s'a mobilizat conștiința creștină a Evului-mediu, în mod succesiv, descoperim toată frumusețea lor morală. Dacă, însă, urmărim felul cum ele sau realizat și urmările lor, nu de ordin politic, economic și cultural, ci pur creștin, constatăm că e greu de a le acorda atributul de sfinte.

În deosebi din punct de vedere creștin, ele mai mult au învrăjbit decât unit, adâncindu-se mai mult prăpastia ce se deschisese între orientul ortodox și occidentalul catolic. Cu cruciadele s'a întâmplat — potrivit legii heterogeniei scopurilor, — că scopului inițial i s'au suprapus altele, și astfel s'au tot amplificat scopurile și motivele, până ce unii cruciași au ajuns să urmărească cu totul altceva, decât pentru ceace porniseră la drum. De altfel, chiar și în ce privește „obiectivul” prim al cruciadelor, eliberarea locurilor sfinte, nu trebuie să se uite, că mahomedanii n'au avut o atitudine „păgână” față de aceste locuri, scumpe creștinătății.

Trecând, acum, în ordine cronologică, la războaiele religioase dintre protestanți și catolicii francezi (1562—1598); la războiul de 30 de ani, terminat prin tratatul din Westfalia (1618—1648), va trebui să mărturisim, că fiind războaie confesionale, deci înăuntrul creștinismului, nu numai că nu pot fi declarate ca sfinte, dar ele au rămas ca niște pete rușinoase și triste în istoria creștinismului apusean.

Privind, acum, în lumina acestor considerațiuni, *cruciada ce o duce Europa creștină, împotriva comunismului*, ea va apărea, incontestabil, pentru orice minte și conștiință cinstită, ca adevărata cruciadă și că atunci când s'a definit războiul nostru, de războiu sfânt, nu s'a articulat numai o expresie de circumstanță, ci s'a exprimat, în chip fericit, numele adevărat cu care acest războiu va fi înregistrat de istorie. Se învederează, că neamul nostru merge constant pe linia istorică a unei glorioase tradiții creștine.

Evident că, dacă punem față în față țelurile urmărite de alte cruciade și felul urmărit de cea actuală, vom descoperi, că cea de azi le depășește pe toate celelalte. Căci în lupta Europei creștine contra comunismului rusesc, este vorba de ceva mai mult decât de eliberarea sau salvarea unui „loc”, ori cât de sfânt; e vorba de salvarea însăși a sufletului european dela nimicire. E lupta credinții creștine, împotriva bolșevismului, dărâmator al oricărei credințe. E lupta creștină împotriva ateismului înarmat. Se pare că creștinismul medieval n'are mai mult formalist, iar creștinismul modern e de adâncime. De

aici și diferența dintre modul deosebit cum au reacționat. Prin urmare, în actuala cruciadă e vorba de a salva sufletul creștin al Europei, cu toate valorile lui, încheiate într'o cultură bimilenară. Un creștin știe prea bine ce înseamnă adevărul: „Ce-i va folosi omului de va câștiga lumea toată, dar își va pierde sufletul”. Deci e vorba să se apere și să asigure mai întâiu „spațiul vital spiritual” al Europei.

Iar comunismul este tocmai neagațiunea brutală a acestui spațiu spiritual, în care se mișcă sufletul european.

Războiul sfânt ce se duce acum, nu are, de asemenea, nici un colorit confesional. Aici nu este vorba de a înlocui o evidență confesională printr'o alta. E aici în joc însăși cauza creștină, însăși biruința și destinul ideii creștine în lume, peste toate mărunțișurile confesionale.

Și adeviziunea spontană a statelor europene, pentru lupta comună împotriva inamicului comun, e îmbucurătoare. Fiecare stat nu vrea să piardă „șansa”, de a lupta contra comunismului. Și lumea europeană se regăsește înfrățită și solidară, în jurul celor două idei: creștină și națională. Pe temelii acestor idei se va reconstrui Europa nouă.

Antichitatea ne-a transmis mențiunea despre un tratat de pace dintre cele mai nobile, precum și numele unui rege, cu o înaltă concepție despre ceace însemnează a învinge. E vorba de regele Gelon al Siracuzei, care după ce a învins armata cartagineză de 300.000 soldați, a încheiat pace cu Cartagina.

În tratatul încheiat el n'a pus decât o condițiune Cartaginezilor: să se oblige că nu vor mai aduce ca jertfă zeului Baal, pe proprii lor copii. Fără îndoială că acesta a fost cel mai uman tratat de pace din istorie, iar Gelon cel mai uman învingător.

Războiul pe care Europa îl poartă actualmente împotriva comunismului rusesc, prin urmările lui, va fi cel mai sfânt și drept, atât pentru învingători, cât și pentru învinși. Europa va scăpa definitiv de coșmarul bolșevismului, iar milioanele de oameni din Rusia vor fi salvate dela acțiunea criminală, de a mai fi jertfit pentru nebunia comunistă, de a mai servi de simpli „cobai”, ai internaționalei.

Popoarele Rusiei vor fi salvate de primejdia de a fi desumanizate și îndobitocite; iar după ce vor fi reeducate, ele vor fi încadrate în lumea Europei. Iată pentru ce războiul contra U.R.S.S.-ului e un războiu sfânt, o adevărată cruciadă, iar cei ce și-au înfrățit armele în ducerea lui, formează o „alianță sfântă”.

## ȘTIRI EXTERNE

### Intrevederea Roosevelt-Churchill

Se știe acum câteva amănunte relative la întâlnirea pe care a avut-o Președintele Statelor Unite, d. Roosevelt cu premierul Angliei, d. Churchill.

Intrevederile au durat trei zile. S'a discutat nu numai problema aprovizionării Angliei, ci și situația din Extremul Orient, incidentul dela Dakar și războiul dintre Germania și Uniunea Sovietică.

Agențiile de presă precizează și discuțiunile care au avut loc cu privire la „pacea mondială permanentă”. După întrevedere s'a publicat o declarație comună, privind viitoarea pace, care ar trebui să aibă la baza sa:

- desarmarea generală,
- colaborarea economică a națiunilor,
- Nici o modificare a teritoriilor diferitelor țări, afară dacă popoarele respective însele ar cer aceasta.

## ROMÂNII!

Subscrieți la

## Imprumutul Reîntregirii ROMÂNIEI

În hotarele ei etnice și istorice!

## Războiul

NOTA:

Redactorul nostru pentru CRONICA RĂZBOIULUI lipsind din localitate, dăm numai câteva din știrile care pot face legătura cu viitoarea cronică, ce va apărea în numărul viitor, în aceleași condițiuni ca și până acum.

### Odesa încercuită

Berlinul a anunțat încă din 14. VIII c. că trupele românești au încercuit Odesa, oraș care se află la 50 klm. de Limanul Nistrului.

### Orașul Nicolaev încercuit

Tot în ziua de 14 c. s'a anunțat că trupele germane au încercuit și orașul Nicolaev, situat la gura Bugului.

### Vapoare sovietice scufundate în Marea Neagră

Încercând să retragă trupele din Ucraina, prin porturile Mării Negre, Rușii au suferit pierderi grele. Două vapoare de transport, cu o deplasare de 14.000 tone, au fost scufundate, iar alte cinci vapoare au fost grav avariate între Odesa și Nicolaev.

### Avion sovietic doborât la Constanța

În ziua de 12/13 c. cu prilejul unui atac sovietic neisbutit asupra Constanței, un avion bolșevic a fost doborât de artileria antiaeriană germană.

### Vapor sovietic grav avariat la Odesa

În ziua de 13 c. avioane germane au atacat portul ODESA. Un vapor de 5000 tone a fost grav avariat.

### Nici Englezii nu văd scăpare penfru trupele sovietice din Ucraina

„Associated Press” anunță din Londra că cercurile militare britanice consideră situația trupelor sovietice din Ucraina ca fiind foarte „subredă”.

Se recunosc chiar „succesele strălucite” ale Germanilor în campania contra Rusiei Sovietetice.

### În 24 ore 110 avioane sovietice distruse

În cursul ultimelor 24 ore (13—14 Aug.) aviația germană a distrus 110 avioane sovietice: 39 pe sol și 71 doborâte în luptele aeriene.

### Odesa un Dunquerque sovietic

Se crede că înaintarea germano-română în Ucraina a luat o astfel de desvoltare, încât la ODESA se va înregistra un DUNQUERQUE sovietic. Așa cred ziarele din Stockholm.

De aceeași părere e și ziarul „Hratski Narod” din Zagreb, care spune: „În Ucraina se pregătește pentru bolșevici o tragedie și mai gravă decât aceea dela Smolensk”.

## Redacționale

Din cauza sărbătorii de Vineri 15. Aug. c. — Sfânta Maria — numărul acesta apare numai în 4 pag.

Redactor responsabil  
ION COLAN